

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 7
2023

**Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет**

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 7

Рівне, 2023

Зважаючи на актуальність проблеми Б. Леко зауважує, що «необхідно на противагу установці очікування позитивної дії алкоголю формувати свідому антиалкогольну установку, що вимагає вивчення та врахування взаємозв'язку між індивідуально-типологічними властивостями особистості та вживанням нею алкоголю» [3, с. 13].

Висновки. Отже, основними соціально-психологічними причинами, що впливають на формування та поширення алкоголізму у підлітків, є: умови виховання в сім'ї; низькій рівень освіти; раннє вживання алкоголю; вплив неформальної групи однолітків; ранній вступ в самостійне життя; ілюзія фізичного і психічного комфорту; прагнення до особистісного самоствердження в найближчому соціальному оточенні. Враховуючи ці причини, що впливають на поширення алкоголізму серед підлітків, важливо надавати належну увагу просвіті та вихованню з метою зменшення ризиків розвитку цієї проблеми. Беручи до уваги шкоду, яку завдає здоров'ю вживання алкоголю, попередження шкідливих звичок у підлітків стає важливим напрямком профілактично-виховної роботи. Профілактична робота повинна здійснюватися нерозривно з розумовим, трудовим, фізичним і моральним вихованням. У процесі цієї роботи має формуватися гармонійно розвинена культурна особистість, важливо виховати моральні норми, формувати загальнолюдські цінності й уміння вести здоровий спосіб життя.

Список використаних джерел

1. Бурмака Н.П. Психологічні чинники формування алкогольної адиктивної поведінки у підлітків та юнаків: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.04 «Медична психологія». Київ, 2002. 18 с.
2. Комар В. В. Алкоголізм, сім'я і спадковість. К.: Здоров'я, 1978. 24 с.
3. Леко Б.А. Психологічні особливості формування алкогольної установки в залежності від індивідуально-типологічних властивостей особистості: дис. ... кандидата психол. наук: 19.00.01. Чернівецький держ. ун-т ім. Ю.Федьковича. Чернівці, 1997. 225 с.
4. Максимова Н.Ю. Психологічні фактори узалежнення неповнолітніх від алкоголю і наркотиків та засоби його попередження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. психолог. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». Київ, 1998. 34 с.
5. Рогаль Н.І. Психологічні чинники схильності до алкогольної адикції у підлітковому віці. *Психологія людини: свідомість і реальність: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (30–31 жовтня 2018 року, Ніжин)* / за ред. М. В. Папучі. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. С.233-236.
6. Ткач Б.М. Індивідуально-психологічні та нейропсихологічні особливості молоді з адиктивною поведінкою: дис. ... канд. психол. наук: спец. 19.00.04. Інститут психології ім. Г.С.Костюка АПН України. Київ, 2006. 211 с.
7. Христюк О.Л. Проблема алкогольної адикції у сучасній вітчизняній психології. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія Психологічна.* 2012. Вип. 2(2). С. 104-112.
8. Чередниченко О.Т. Особливості мотиваційної сфери наркоманів: автореф. дис. на здобуття наук ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.01 «Загальна психологія». Київ, 1995. 19 с.

УДК 159.9:37.018.43

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: НЕДОЛІКИ ТА ПЕРЕВАГИ

Ковальчук Олена, здобувачка ОС «бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія (практична психологія)», 2 курс, РДГУ

Назарець Л.М., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. Актуальність проблеми розвитку дистанційної освіти викликана тим, що в сучасних умовах кардинально змінюються вимоги до спеціалістів

різних галузей. На перший план виступає не використання раніше отриманих знань, а саме генерація та впровадження абсолютно нових ідей, що і диктує нові вимоги до підготовки. В зв'язку з цим освіта впродовж життя стає все більш необхідною, набуває нових форм та значення. На сьогодні досягнення в області інформаційних технологій дозволяють застосовувати дистанційне навчання, як різновид безперервної освіти, яке супроводжує інформаційне суспільство, оскільки формує всебічно розвинену особистість, здатну орієнтуватися в інформаційному середовищі. Це новий освітній досвід, що з'явився в Україні у зв'язку з пандемією CoViD-19, але вже встиг отримати своє місце в сучасному навчальному середовищі.

Мета дослідження: проаналізувати особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти та визначити переваги і недоліки його функціонування.

Виклад основного матеріалу. У ХХІ столітті доступність комп'ютерів та Інтернету роблять поширення дистанційного навчання ще простішим і швидшим. З'явилася можливість спілкуватися й отримувати зворотний зв'язок від будь-якого студента, де б він не перебував. Поширення «швидкого інтернету» дало можливість використовувати онлайн-семінари для навчання. Період розгубленості й невпевненості минув доволі швидко і довелося адаптуватися до нових реалій онлайн-освіти. Необхідність у такому навчанні зумовлена різними чинниками, серед яких можна назвати потребу в інтерактивній взаємодії студентів і викладачів у процесі навчання й надання студентам можливості самостійної роботи в освоєнні досліджуваного матеріалу. Нині вже не є проблемою отримання повноцінної освіти практично в будь-якій галузі дистанційно в умовах браку часу. Але, як будь-яке інше навчання, воно містить як переваги, так і недоліки [3; 4].

Дистанційне навчання — індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій [1].

У першу чергу, пропонуємо до розгляду переваги дистанційного навчання, які були виокремлені нами в ході даного дослідження. Так, завдяки дистанційній формі навчання здобувачі вищої освіти мають унікальні можливості:

- навчатися в зручний час та у зручному місці, необхідно лише мати комп'ютер чи телефон із доступом до Інтернету;
- навчатися незалежно від місця проживання, стану здоров'я. Іноді стан здоров'я суттєво впливає на можливість відвідування навчального закладу. Щоб не наражати себе й оточення на небезпеку, можна перебувати вдома і продовжувати навчання. Відсутність необхідності щодня відвідувати навчальний заклад - безсумнівна перевага для людей з обмеженими можливостями, для тих, хто проживає у важко-доступних місцевостях, для батьків із маленькими дітьми;
- одночасно навчатися й працювати, не залишаючи основне місце роботи. На сьогодні, переважна більшість здобувачів вищої освіти поєднують навчання і працю. Онлайн-освіта дозволяє їм знаходити зручний час для навчання. При цьому важливо вміти правильно планувати день і керувати своїм часом. Також дистанційно можна навчатися на кількох курсах чи в кількох навчальних закладах одночасно;
- економити час. Доступ до всієї необхідної літератури відкривається студенту після реєстрації в системі дистанційного навчання, або він отримує навчальні матеріали електронною поштою. Зникає проблема нестачі чи відсутності підручників, навчальних посібників чи методичних розробок;
- навчитися самоосвіті. Це одна з найголовніших навичок не тільки в період вимушеного дистанціювання, а й загалом для майбутнього. Більшість освітніх експертів вважають, що вже у найближчому майбутньому процес онлайн-навчання стане основним і безперервним;

- навчатися без оцінок. Перевірка знань стає автоматизованою, адже можна визначити рівень знань за допомогою тестувань, а не суб'єктивної думки викладача.

Оскільки дистанційна форма навчання в Україні функціонує лише кілька років, то вона, безумовно, потребує подальшого удосконалення. Отже, проаналізуємо недоліки дистанційного навчання:

- низька пропускна спроможність електронної мережі для проведення навчальних чи екзаменаційних телеконференцій. Технічний аспект дуже важливий, адже не всі можуть дозволити собі мати необхідне обладнання з доступом до Інтернету або вміти налагодити техніку в разі несправності;

- недостатній безпосередній контакт між викладачем і студентом через їхню надмірну завантаженість. Відсутність або обмеження особистого спілкування студентів з викладачами та між собою. В сучасному світі є безліч технологій і можливостей, що дозволяють замінити живе спілкування. Але така форма навчання не сприяє розвитку комунікабельності, упевненості, навичок роботи в команді;

- потреба у додатковій мотивації. Багато навчального матеріалу студент освоює самостійно. Це вимагає достатньої сили волі, відповідальності й самоконтролю. Підтримувати потрібний темп навчання без контролю з боку вдається не всім;

- відсутність науково обґрунтованої й чітко сформульованої стратегії дистанційної освіти. У більшості випадків викладач обирає зручний для себе метод подання матеріалу, зважаючи на свої технічні можливості й наявність необхідних ресурсів;

- невисокий рівень комп'ютеризації суспільства й системи навчальних закладів; недостатня підготовка педагогічних кадрів до застосування в навчанні студентів телекомунікаційних мереж та інформаційних технологій.

За результатами опитування МОН, що здійснює постійний моніторинг якості дистанційної освіти, у 2019 навчальному році тільки 55% здобувачів освіти, що їм подобається дистанційне навчання. У 2020 році їх кількість збільшилася до 70%. Кожен третій при цьому волів би продовжити вчитися онлайн і надалі. В той же час 84% батьків, які взяли участь в опитуванні, сказали, що не задоволені дистанційним навчанням. Опитування, проведене Державною службою якості освіти, засвідчило, що понад 70% студентів вважають рівень організації освітнього процесу в 2020/2021 навчального року «значно кращим», ніж раніше, 65% респондентів позитивно оцінили організацію освітнього процесу, якість надання освітніх послуг закладами. За результатами опитування в 2022 році більшість здобувачів освіти задоволені рівнем організації дистанційного навчання. Так 62% студентів зазначили, що викладачі загалом справились з процесом дистанційного навчання, а майже 22% підкреслили, що результат є відмінним. Отже, 84% усіх опитаних студентів задоволені дистанційним навчанням з урахуванням інноваційного змісту. Серед найбільших переваг дистанційного навчання майже 82% респондентів назвали можливість навчання незалежно від місця і часу та наявність індивідуального контролю за навчальним процесом [1].

В межах експериментального дослідження нами було проведене опитування 30 студентів другого курсу психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету, за результатами якого було визначено найсуттєвіші, на думку здобувачів вищої освіти, переваги та недоліки дистанційного навчання. Отримані дані представлені у вигляді діаграм (див. рис. 1 та рис. 2).

Отже, головним завданням онлайн-освіти є розвиток творчих та інтелектуальних здібностей за допомогою відкритого і вільного використання всіх освітніх ресурсів і програм. Важлива складова навчання – спілкування студентів між собою: виконання завдань у групах, проведення семінарів та дискусій. Без цих інтерактивних форм навчання й спілкування процес вивчення курсу є недостатньо ефективним.

Рис. 1. Переваги дистанційної форми навчання очима здобувачів вищої освіти

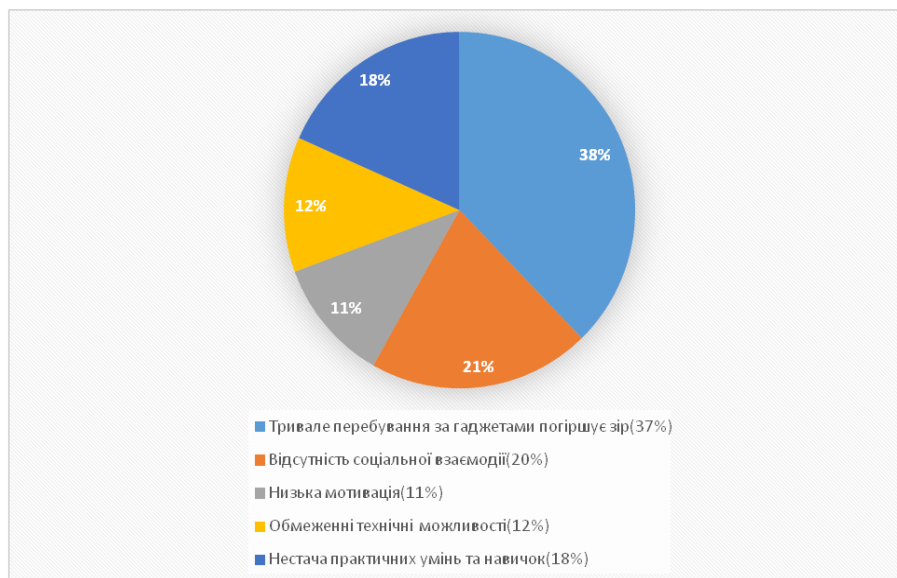

Рис. 2. Недоліки дистанційної форми навчання очима здобувачів вищої освіти

Висновки. Дистанційне навчання засноване на сучасних інформаційних і комунікаційних технологіях, має подальші перспективи і користується широким попитом у різних країнах. Ця форма навчання інноваційна, але вже зараз стрімко набуває своїх прихильників. Дистанційні технології навчання можна розглядати як природний етап еволюції традиційної системи освіти від дошки з крейдою до електронної дошки й комп'ютерних навчальних систем, від книжкової бібліотеки до електронної, від звичайної аудиторії до віртуальної. Ефективність дистанційного навчання заснована на тому, що ті, кого навчають, самі відчувають необхідність подальшого навчання, а не піддаються тиску з боку. Дистанційна освіта стала справжньою новацією 21 століття. Система дистанційного навчання побудована з урахуванням усіх тонкощів і нюансів, щоб забезпечити максимальну ефективність, користь навчання і зручність її використання. Віртуальний курс лекцій дозволяє скоротити або розтягти час навчання за своїм розсудом. Однак, слід пам'ятати, що є спеціальності, опанування яких у дистанційній формі важко уявити. Тому майбутнє освіти - за поєднанням традиційних форм навчання з новими дистанційними.

Список використаних джерел

1. Бриф за результатами дослідження якості організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти України. К., 2022. [Електронний ресурс]. URL:

https://sqe.gov.ua/wpcontent/uploads/2022/08/Brief_distance_learning_SQE_SURGe_30.08.2022.pdf (дата звернення 20.04.2023 р.)

2. Ващенко Л.М. Управління інноваційними процесами в загальній середній освіті регіону: монографія. К.: Видавниче об'єднання «Тираж», 2005. 380 с.

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : Перун, 2002.

4. Коханська Т.В., Ключникова Н.В. Переваги та недоліки дистанційної освіти в умовах розвитку інформаційних технологій та телекомунікацій. Днепропетровск, 2013. [Електронний ресурс]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/48405756.pdf> (дата звернення 20.04.2023 р.)

УДК [159.922.7:159.928]:316.62

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ

Коренко Денис, здобувач ОС«бакалавр»

спеціальності 053 «Психологія», 3 курс, РДГУ

Науковий керівник: Дзеджера О.В., старший викладач.

Постановка проблеми: В сучасному світі для взаємодії з обдарованими дітьми психологам та педагогам важливо знати про особливості їх поведінки. Саме виявлення дітей з обдарованістю та розвиток у них здібностей до яких у людини є певні задатки є умовою для розкриття та розвитку особистості. Тому, важливо виявити обдарованість дітей якомога раніше, щоб їх можна було розвинути оптимальніше.

Мета дослідження: Здійснити теоретичний аналіз психологічних особливостей поведінки обдарованих дітей.

Виклад основного матеріалу дослідження: В наш час як і раніше для багатьох батьків, вчителів та дітей обдарованість все ще залишається загадкою. Для суспільства не так важливі наукові підстави обдарованості, як її реальні прояви, методи взаємодії з обдарованими дітьми для розвитку цієї особливості та способи реалізації її в подальшому житті. Турбота про обдарованих дітей є дуже важливою, бо саме вона допоможе розвитку культури та науки в майбутньому. Зараз можна почути думку, що обдаровані діти не сильно потребують нашої допомоги і можуть розвивати свої здібності самі. Але це зовсім не так, обдаровані діти в силу своїх особливостей ці діти особливо чутливі до оцінки їх діяльності.

У психологічній літературі можна визначити в основному декілька аспектів обдарованості. Першим аспектом обдарованості є обдарованість вроджена або ще як її називають «актуальна» та набута — «потенційна».

Вроджена («актуальна») обдарованість — це особливий стан індивіда, який характеризується насамперед активністю, швидкістю сприймання і переробки інформації, пошукової поведінки водночас із сильною індивідуалізацією (спеціалізацією) цих процесів бо здібні інакше відображають світ, його логіку та ін. Спеціалісти до цього аспекту обдарованості включають й природні здібності.

Багато відомих вчених, музик, художників, письменників проявляли свої видатні здібності ще в дитячі роки. Усім відомі яскраві творчі досягнення маленького В.-А. Моцарта, видатні здобутки у дитинстві Ф. Гальтона, В. Гюго.

Набутою або «потенційною» називається така обдарованість, яка проявилася в певній галузі науки у дорослому віці.

Обдарованість поділяється на загальну як «універсальну здібність» (здібності до усього) та спеціальну. Більшість дослідників впевнені в тому, що обдарованість — інтеграційна (сумарна) особистісна властивість. Інакше кажучи, якщо людина обдарована, то вона здатна досягати успіхів у багатьох галузях. Ця обдарованість називається загальною.

Спеціальна обдарованість, тобто обдарованість в одній сфері діяльності, яка завжди придатна до якогось типу обдарованості

ЗМІСТ

Артемук О. Вплив стресу на самопочуття людини та її життєдіяльність	3
Баранович І. Вікові особливості прояву страхів у дітей молодшого шкільного віку...	5
Басалига Т. Посттравматичний стресовий розлад у учасників збройних конфліктів...	7
Болюх Н. Вплив емоцій на психічне здоров'я особистості.....	10
Боровець А. Проблема розвитку особистості в молодшому шкільному віці.....	13
Боса-Мірявець М. Психологічна готовність майбутніх педагогів до професійної діяльності.....	16
Босий-Мірявець В. Комунікативна культура педагога: психологічний вимір.....	20
Бугайчук І. Психокорекція нейрофізіологічних зв'язків у дітей з особливими освітніми потребами.....	23
Гавін Б. Особливості прояву психологічного стресу у людини.....	25
Гонтаренко В. Механізми психологічного захисту дітей.....	28
Гончарук А. Психологічні особливості спілкування у підлітковому віці.....	30
Горбатюк О. Методичні аспекти профілактики девіантної поведінки підлітків	33
Гудовсек С., Павелків Р. Сутність поняття «безпека життєдіяльності» з точки зору психологічної науки.....	34
Дем'янюк В. Психологічний зміст емпатії в контексті морального розвитку молодшого школяра.....	37
Дивульська К., Юрчук О. Особливості роботи психолога у школі в умовах воєнного стану.....	40
Єфімова М. Психологічні особливості дітей вимушених переселенців.....	42
Загородський Д. Психологічні чинники прояву любові у подружніх парах.....	44
Каверіна Б. Особливості конфліктної поведінки у підлітковому віці.....	47
Климчук І. Психологічні особливості емоційної стійкості студентів у період кризи...	52
Ковальчук О., Аладько Т., Ковальчук С. Соціально-психологічні причини поширення алкоголізму в середовищі підлітків.....	55
Ковальчук О., Назарець Л. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти: недоліки та переваги.....	58
Коренко Д. Психологічні особливості поведінки обдарованих дітей.....	62
Корчака Ф., Корчакова Н. Вплив військової агресії на розвиток національної ідентичності української молоді	65
Котляр О. Психологічні особливості переживання самотності в юнацькому віці.....	66
Кривко М. Вплив сучасної іграшки на психічний розвиток дитини дошкільного віку.	68
Кулакова О. Використання інтерактивних платформ у навчанні іншомовної лексики	72
Курята Н. Вплив війни на життєстійкість українського студентства.....	75
Лаврук Л. Психологічні особливості міжкультурної адаптації переселенців у чужій країні.....	77
Мартюченко К. Креативність як фактор успішної самореалізації особистості.....	80
Мисько Є. Шкільна тривожність підлітків як соціально-психологічна проблема.....	83
Мотруніч І., Юрчук О. Використання інноваційних технологій у процесі фізичного виховання дошкільників.....	86
Нікішина Д. Рефлексія як фактор подолання фрустраційних ставнів у студентів.....	88
Оборська А. Дослідження впливу арт терапії у процесі психологічної корекції девіантної поведінки поранених військовослужбовців під час реабілітації.....	92

Павелків В. Сучасні реалії та їх вплив на розвиток агресивної та деструктивної поведінки молоді.....	93
Парчук Т. Психологічна готовність молоді до сімейного життя.....	96
Подлящук О. Психологічні особливості прояву емоційного вигорання у педагогів....	97
Приступлюк С. Психокорекція агресивної поведінки підлітків засобами арттерапії...	101
Пшенична Л. Феномен харизми та його вплив на міжособистісну взаємодію.....	103
Ряба Л. Фактори формування самооцінки в підлітковому віці.....	106
Сабат Є. Особливості феномена прокрастинації у студентському середовищі.....	108
Семенюк В. Психологічний супровід дітей раннього віку із загальною затримкою мовленнєвого розвитку.....	111
Сизов С. Теоретичний аналіз психологічної реабілітації осіб з алкогольною залежністю.....	112
Стащук А. Особливості використання арт терапії в роботі з молодшими школярами..	113
Тарасюк Л. Музика як чинник впливу на психічний стан особистості.....	116
Тимчак С. Інформаційна гігієна під час війни.....	118
Ткачук О. Соціально-психологічні аспекти сугестивності як фактору узалежнених форм поведінки в юнацькому віці.....	120
Українець В. Віра дітей у Збройні Сили України.....	123
Федорович Р., Опанасюк І. Методи арттерапії як засіб корекції сімейних відносин.....	125
Холод Ю. Формування національної гідності дітей дошкільного віку як проблема дошкільної освіти.....	127
Хома О. Soft skills як феномен професійної компетентності сучасного психолога.....	129
Чорноус Я. Психологічні особливості прояву ейджизму в студентській молоді: теоретичний аспект.....	131
Шевчук В. Соціально-психологічні аспекти дитячо-батьківських взаємин у сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах.....	134
Шепель Т. Проблема емоційного вигорання лікарів.....	137
Шишка А., Юрчук О. Адаптивне фізичне виховання як засіб корекції психомоторних порушень у дошкільників із заїкуватістю.....	139
Яковець О. Особливості процесу соціальної адаптації дітей з аутизмом.....	142
Якубовська М. Психологічні особливості формування емоційної стійкості майбутніх психологів в стресогенних умовах.....	145
Яремчук Ю. Статистичні особливості виникнення захворюваності на ПТСР у військовослужбовців.....	149
Ярмошевич В. Експериментальне дослідження використання методу казкотерапії у роботі з дітьми в умовах війни.....	150